

Dato: Man., 24. januar 2022

Orienteringsbrev om baggrunden for retningslinjer for CEM

Ved den ordinære generalforsamling i Fjordhesten Danmark, den 10. oktober 2021 blev der truffet følgende beslutning vedrørende CEM:

*'Uddrag af referatet fra ordinære generalforsamling, den 10. oktober 2021:
Foreningen går ind i bekæmpelsen af CEM, og forretningsudvalget/avlsudvalget bruger de kommende måneder på at udarbejde en økonomisk model, der indeholder mulighed for kompensation til de af foreningens hingste- og hoppeejere, som deltager i det planlagte screeningsprogram, som foreningen samarbejder med Københavns Universitet og Statens Seruminstitut om.*

Modellen forelægges på den ordinære generalforsamling i marts.'

Bestyrelsen konstituerede sig den 22. oktober 2021 og der blev nedsat et Avlsudvalg. Avlsudvalget og bestyrelsen arbejdede herefter – med afsæt i oplæg af Dyrlæge Mette Christoffersen fra KU fra hingsteholdermødet den 28. september 2021, drøftelsen på generalforsamlingen den 10. oktober 2021 og henvendelse til Fødevarerstyrelsen – med at udarbejde retningslinjer for CEM.

Det blev slut oktober 2021 imidlertid klart, at der var behov for en foreløbig beslutning ift. retningslinjer for CEM vedrørende foreningens avlshingste, da flere hingsteholdere efterspurgte, hvordan de skulle forholde sig, da avlssæsonen 2022 nærmede sig.

Bestyrelsen henvendte sig i samme periode til Statens Seruminstitut, hvor der blev orienteret om, at det (uddrag fra GF-beslutning): *'det planlagte screeningsprogram, som foreningen samarbejder med Københavns Universitet og Statens Seruminstitut om.'*, om kort tid ville blive afsluttet - nemlig den 31. december 2021 og at Fjordhesten Danmark ikke var en del af dette program.

Det blev og bliver dermed umuligt at udarbejde en økonomisk model, som indeholder mulighed for økonomisk kompensation til hingste- og hoppeejere med *'det planlagte screeningsprogram'*. Bestyrelsen indledte herefter samtaler med SSI om et samarbejde om CEM – assisteret af Dansk Islandshesteforening og SEGES.

Bestyrelsen vurderede derfor, at det ikke var ansvarligt at afvente at tage stilling til spørgsmålet vedrørende CEM og avlshingstene. På daværende tidspunkt var det ligeledes usikkert, hvorvidt Fjordhesten Danmark kunne indgå en aftale med SSI – herunder vedrørende en økonomisk model.

Bestyrelsen valgte derfor at stå på det første led af beslutningen; *'Foreningen går ind i bekæmpelsen af CEM'* fra generalforsamlingen den 10. oktober 2021 og udsende retningslinjer vedrørende CEM for avlshingste den 21. november 2021.

Bestyrelsen har i samarbejde med Dansk Islandshesteforening og SEGES efter den 21. november 2021 arbejdet videre med at få landet en ny aftale med SSI ift. både økonomi, opfølgning og rådgivning, hvilket nu er lykket i januar 2022.

Et sæt retningslinjer CEM er nu udarbejdet og sendes ud til alle medlemmer. Bemærk venligst at der er tale om retningslinjer. Bestyrelsen fremsætter, som besluttet på generalforsamlingen den 10. oktober 2021, retningslinjerne til vedtagelse som regelsæt på den kommende generalforsamling den 6. marts 2022.

Har du spørgsmål, er du velkommen til at kontakte næstformand i avlsudvalget Charlotte L. Kristensen, charlotte@fjordhest.dk eller Næstformand Line K. Jensen, line@fjordhest.dk.

Med venlig hilsen

Bestyrelsen, Fjordhesten Danmark

Retningslinjer ved CEM for alle avlere i 2022

Med udgangspunkt i nedenstående målsætning indføres følgende retningslinjer pr. 1 februar 2022:

1. Der kræves CEM test af alle hingste, som skal bedække/tappes til insemination i 2022 jf. tidligere udsendte retningslinjer (2 negative test inden hingsten kan optages på hingstelisten og må starte bedækning). For at resultatet skal anerkendes af Fjordhesten Danmark skal analysen foretages ved Statens Seruminstitut (SSI).

Kun CEM-negative hingste må opstarte bedækning/tapning til insemination. Den verificerende test skal bestå af 4 svabere fra hver hingst og analyseres som PCR-test.

HUSK! indsend det negative testsvar eller kopi heraf til Avlsudvalget.

2. Alle hopper, som skal bedækkes/insemineres skal have taget en CEM-test. Kun CEM-negative hopper må bedækkes. Den verificerende test skal bestå af 3 svabere fra hver hoppe og analyseres som PCR-test som skal analyseres ved SSI.

3. Føl, som fødes af CEM-positive hopper, bør testes.

4. Der skal fra både hoppe og hingsteejers vedkommende udfyldes en tro og love erklæring.

5. Der vil blive sanktioneret overfor hingsteejere, som benytter deres hingst til bedækning eller inseminering uden en foregående negativ CEM-test, udført efter de anbefalede retningslinjer (4 prøver pr. hingst og PCR-test) og inden start af bedækningssæson. Ligesom der også vil blive sanktioneret overfor tilfælde hvor CEM-positive hingste, får lov til at bedække/inseminere. Sanktionen for manglende efterlevelse af retningslinjerne vil være at hingsteejer/fodervært vil blive ekskluderet fra at få hingste optaget på hingstelisten den efterfølgende bedækningssæson.

6. I udgangspunktet vil ovenstående 5 punkter være gældende i de næste 5 år, altså frem til 1. januar 2027. Dette tidsrum er for at sikre fornøden tid til at den danske population af Fjordhesten kan blive helt fri for CEM-smitten.

Eftersom vi ikke kender graden af indirekte smitte (smitte fra hest til hest i en besætning under græsning eller anden omgang end bedækning), kan vi kun anbefale at negativt CEM-testede heste ikke går sammen med heste med ukendt CEM-status i tidsrummet fra testning til drægtighed eller overstået bedækningssæson.

Målsætning for retningslinjer:

CEM er en meget bekostelig infektion og få ind i en population som følge af mistede/tabte drægtigheder, diagnostik, behandling etc. Derfor er målsætningen for handlingsplanen også at forsøge at eliminere CEM-smitten i den danske population af Fjordheste så hurtigt som muligt. Det medfører, at tiltagene i bedækningssæson 2022 vil være ganske omfattende og vil komme til at berøre alle aktive avlsdyr. For at eliminere smitten skal vi først finde smitekilderne. I den forbindelse ved vi, at der findes direkte og indirekte smitte. Direkte smitte finder primært sted ved bedækning eller inseminering med inficeret sæd. Indirekte smitte kan finde sted på flere måder. En måde er f.eks. via inficerede instrumenter, men der er endnu uafklaret om heste også kan smitte hinanden på tværs i besætninger via et inficeret individ. Vi ved, at inficerede hopper, der på trods af infektion bliver drægtig og bærer føllet til termin, kan føde et inficeret føl.

Det er på baggrund af Avlsudvalgets indstilling, at det er bestyrelsens intention, at tiltagene vedrørende CEM i udgangspunktet skal være gældende de næste 5 år. Resultaterne for avlssæson 2022 bliver fulgt tæt op af bestyrelsen i samarbejde med Statens Seruminstitut, SEGES, Fødevarestyrelsen og Dansk Islandshesteforening. Forudsætningen for at restriktionerne kan lempes tidligere end 5 år vil helt klart være, at alle som har heste, der indgår i avlen, tager CEM alvorligt og efterlever de krav til test og anbefalinger, som bliver udstukket og vedtaget.

Screening for CEM og retningslinjer for avlssæsonen 2022

Som det vil være de fleste bekendt, så blev Fjordhesten i DK i sommeren/efteråret 2021 ramt af et større udbrud af CEM. Intentionen med denne information er at offentliggøre, hvilke tiltag der iværksættes for at spore og stoppe udbredelsen af CEM, og hvordan man, som avler, skal forholde sig til den kommende bedækningssæson 2022.

Hvis man har brug for mere viden om selve CEM-infektionen og udbruddet blandt islandske heste i sommeren 2020, kan du følge disse links:

<https://www.vetssi.dk/vet-nyheder/2020/udbrud-af-koenssygdommen-contagioes-equin-metritis-cem-hos-islandske-hest>

[https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Contagi%C3%B8s-equin-metritis-\(CEM\).aspx](https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Contagi%C3%B8s-equin-metritis-(CEM).aspx)

<https://dvt.ddd.dk/bladarkiv/2020/nr-11/udbrud-af-koenssygdommen-contagioes-equin-metritis-cem-hos-islandske-hestel/>

DYRLÆGERNE

For at sikre, at alle avlere kan få den rigtige vejledning, og alle prøver udtages og behandles korrekt og ensartet, har Den Danske Dyrlægeforening, KU, SSI og DI gået sammen om at informere ud til de praktiserende dyrlæger omkring CEM og prøverne hertil.

Analyserne

Fra den 1. Februar 2022 tilbyder SSI en ny CEM-screeningsundersøgelse. Den er baseret på real-time PCR analyse og tilbydes i 2022 til en fordelagtig pris på 356,- kr. per test, med mulighed for at poole op til 3 prøver fra det samme dyr for en enkelt undersøgelse. I forbindelse med hingstene, hvor der skal tages 4 prøver vil det altså koste 2x356,- kr. for analyserne.

CEM-screeningerne er planlagt til at køre en gang ugentligt på SSI. Det er naturligvis et forhold, man skal tage med i sin planlægning. Vi anbefaler at man får taget disse CEM-tests i god tid forud for den planlagte bedækning/inseminering.

Skulle man være tidspresset, tilbyder SSI CEM undersøgelse med hurtigbevarelse til den sædvanlige pris, som gælder for en diagnostisk undersøgelse. Prøver indsendt til undersøgelse af kliniske mistanke, eksporter og kontrol efter antibiotikabehandling analyseres kun som enkeltprøver og koster 620 kr. pr. prøve eller 1.675,- for op til 4 prøver fra samme hest. Undersøgelse af kliniske mistanke betales af Fødevarestyrelsen.

- alle ovennævnte priser skal tillægges moms.

Hvad sker der, hvis min hest er CEM-positiv?

Hvis man er uheldig at have en hest, som tester positivt i en CEM-test, sker der følgende:

- Eftersom CEM er en anmeldeligt sygdom, så bliver Fødevarestyrelsen (FVST) orienteret. Hingste vil blive sat under offentlig tilsyn af FVST indtil de er behandlet og efterfølgende testet CEM-negative, vær opmærksom på at CEM-positive dyr må ikke forlade hjemmeholdet før end hesten er testet CEM-negativ efter endt behandling. I den periode må de altså ikke bedække/tappes til inseminering. Positive hopper bliver ikke sat under tilsyn, men behandling og efterfølgende kontroltests anbefales.

CEM-positive heste må ikke deltage i kåringer, udstillinger eller stævner i Fjordheste regi.

- Alle CEM-positive heste skal behandles. Før behandlingen bør der dog udtages opfølgende prøver til dyrkning af bakterien. Disse anvendes til undersøgelse af bakteriens resistens og genetiske slægtskab.

- Efter endt behandling, skal der udtages kontrolprøver 3 uger efter behandlingens ophør. Når disse er negative, ophæves det offentlige tilsyn for hingstene og hopperne kan bedækkes/insemineres.

Vi håber, at alle avlere vil tage positivt imod disse retningslinjer så vi sammen kan bryde smittekæderne. Vi ved godt at det her er en stor og besværlig opgave, som bliver pålagt avlen, men vurderingen er, at hvis vi ikke får brudt smittekæderne nu, så - udover der uansvarlige i, at vi har inficerede dyr gående rundt - vil den samlede regning på den lange bane blive større.

Har i brug for råd og vejledning, så står Avlsudvalget naturligvis til rådighed for spørgsmål. I e-mail på: avl@fjordhest.dk

Lidt om CEM (Contagious = Smitsom; Equin = Heste; Metritis = Livmoderbetændelse)

<https://www.vetssi.dk/vet-nyheder/2020/udbrud-af-koenssygdommen-contagioes-equin-metritis-cem-hos-islandske-hestel/>

[https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Contagi%C3%B8s-equin-metritis-\(CEM\).aspx](https://www.foedevarestyrelsen.dk/Leksikon/Sider/Contagi%C3%B8s-equin-metritis-(CEM).aspx)

<https://dvt.ddd.dk/bladarkiv/2020/nr-11/udbrud-af-koenssygdommen-contagioes-equin-metritis-cem-hos-islandske-hestel/>

Smitekilder/-veje:

1. Hingstene bedækker/inseminerer ofte adskillige hopper og er på den måde smittespredere. De er desuden symptomfri.

2. Hopperne er ligeledes vigtige, da 'en inficeret hoppe, der bliver bedækket er kilden til at alle andre hopper, som bedækkes/insemineres af samme hingst, bliver udsat for smitte.

3. Vallakker kan være smittespredere og bør testes på samme måde som hingste hvis de går i flok med avlsdyr.

4. Indirekte smitte sker blandt andet via instrumenter og lignende, men det kræver at der er smittede dyr i populationen. Da en del dyr ikke udviser symptomer, kan det være svært at vide, om man har et

smittet dyr, og derfor anbefales det, at alle heste i besætningen testes så man ikke har heste med ukendt CEM-status i sin besætning.

Lidt om laboratorietest:

Helt grundlæggende er de to forskellige metoder:

1. PCR

Ved denne metode påvises bakteriens DNA ved en særlig teknik - PCR-teknik. Den er følsom og hurtig og er den anbefalede standardmetode til verificering af bakteriens tilstedeværelse.

2. Dyrkning

Ved denne metode tages prøverne fra dyrene med kulsvaber, som så sendes til laboratorie for dyrkning på forskellige vækstmedier. Hvis bakterien kan findes på mediet efter nogen tids dyrkning, så er prøven positiv. Denne påvisningsmetode er tidskrævende og afhængig af at prøven ankommer til SSI indenfor 48 timer.

Dyrkning anvendes, når der laves smitteopsporing og/eller resistensundersøgelse for at klarlægge, hvilken antibiotika, der kan vælges til behandlingen.

Kilde: Dansk Islandskehesteforening